

ÓCSAI ÉVA

Előszó

Susan Leigh Foster, koreográfus, táncos, író, a riverside-i Kaliforniai Egyetem Tánc Tanszakának professzora ebben a tanulmányában azt elemzi, hogy a női és a férfi balett-táncos kifejezőeszköz-készletének, koreográfiai szerepének, a táncosok mozgásának, testének és képességeinek tulajdonított jelentés történeti változásai hogyan módosították a vágy strukturálását, amelyre az esztétikai szempontok mellett a társadalmi és a gazdasági tényezők átalakulása is jelentős hatást gyakorolt.

Habár a cím azt ígéri, hogy az írás a balett-táncosnő szimbolikus-hatalmi helyzetét és annak lehetőségeit járja körbe a 18. századtól a kortárs balettig, valójában ezzel szoros összefüggésben vizsgálja a táncosok biológiai és társadalmi neme közti összefüggések átalakulását, amelynek jelentős fordulópontjai közé tartozik a 19. század eleji koreográfiai reform, amikor a férfi és női táncosok addig egységes kifejezőeszközei a nemek alapján elkülönültek, a század folyamán a női travesztiatáncos a férfi vezetőtáncos szerepét átvehette, valamint a 20. század eleji változás, amikor a szólótáncosnők saját koreográfiájukat elkészíthették, és ugyanekkor a homoszexuális férfi táncos első táncossá válhatott. Ezek a fordulópontok egyben azt is jelzik, hogy a kortárs balett milyen előzményekből alakult ki, és mely hagyományokból meríthet, amelyekhez képest önmagát, és a táncosok társadalmi nemi szerepeit is meghatározza.

A szerző balett-narratívák elemzésével bemutatja, hogy a táncosok milyen szerepek sztereotípiáit öltötték magukra, mennyiben módosították a szerepek és a testek értelmezését a koreográfiába kódolt figyelemirányító stratégiák, a nézők igénye és tekintete, és milyen szerepük volt a táncosok testének megítélésében a testnevelő mozgalmaknak.

A romantikus és az absztrakt, geometrikus formákból építkező kortárs balett értelmezésekor egyaránt felvetődik a látvány és az azt leíró nyelvi kifejezőeszközök közötti különbség akadályá, az elmondhatóság megkérdőjelezése. Susan Leigh Foster meglehetősen provokatív ötleteket is felsorakoztató tanulmánya továbbbírásra váró javaslatokat vet fel amellet, hogy ajánlást tesz a táncszínház mozgáselemeinek és szemiotikai tartalmának nyelvi megformálására.